

Policy Brief

Lærestedenes FoU har høy næringsrelevans

Mona Nedberg Østby

27 prosent av lærestedenes FoU-aktivitet i 2019 hadde relevans for næringslivet. Det rapporterer forskningsmiljøene. Teknologi og landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin er fagområdene med høyest næringsrelevans. Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) skiller seg ut med høyest andel næringsrelevant FoU.

Gjennom FoU-undersøkelsen rapporterer fagenhetene ved lærestedene hvor stor andel av FoU-virkosomheten som har næringsrelevans. Med næringsrelevans mener vi at resultatene forventes å ha en umiddelbar eller fremtidig bruksverdi for næringslivet. I 2019 rapporterte lærestedene at over 27 prosent av FoU-virkosomheten hadde næringsrelevans. Det tilsvarer 5,4 milliarder kroner i driftsutgifter til FoU. Tallene tyder på at forskningsmiljøene i universitets- og høyskolesektoren* anser mer av sin FoU som næringsrelevant nå enn for ti år siden, selv om andelen har holdt seg stabil på litt over 27 prosent siden 2013. I 2009, som er første året vi har data for, var andelen i underkant av 23 prosent.

Mest næringsrelevans innenfor teknologi

Det er stor forskjell på andelen næringsrelevans innenfor de ulike fagområdene. Figur 1 viser utviklingen i næringsrelevans målt i driftsutgifter til FoU. Figur 2 viser andelen næringsrelevant FoU som fagområdene har rapportert. Klart mest næringsrelevant FoU oppgir miljøene innenfor teknologi; 65 prosent i 2019. Dermed står dette fagområdet for over en tredjedel av den næringsrelevante FoU-aktiviteten ved

lærestedene, tilsvarende over 1,8 milliarder kroner, selv om det sto for knapt 14 prosent av de totale driftsutgiftene til FoU.

Nest høyest andel næringsrelevans FoU er det innenfor landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin (LFV); i 2019 rapporterte miljøene at over 45 prosent av driftsutgiftene til FoU hadde næringsrelevans. Som figuren viser, utgjorde dette likevel bare FoU for 187 millioner kroner, eller 3 prosent av den rapporterte FoU-aktiviteten med næringsrelevans. Innenfor dette fagområdet har imidlertid andelen næringsrelevans svingt kraftig fra år til år. Dette henger sammen med at det er det klart minste fagområdet i sektoren, med knappe 2 prosent av de totale driftsutgiftene til FoU i 2019. Variasjoner i hvordan enkeltmiljøer rapporterer næringsrelevansen av sin FoU-virkosomhet kan derfor gi store utslag i statistikken.

Næringsrelevans henger sammen med anvendt forskning

Vi ser at det er ofte er nær sammenheng mellom andelen næringsrelevant FoU og andelen anvendt forskning innenfor fagområdene. Dataene fra FoU-undersøkelsen forteller ikke om FoU-aktiviteten som oppgis som næringsrelevant er grunnforskning, anvendt forskning eller utviklingsarbeid. Det er likevel naturlig at miljøer som utfører mye anvendt

* Ikke medregnet helseforetak med universitetssykehusfunksjon.



27 %

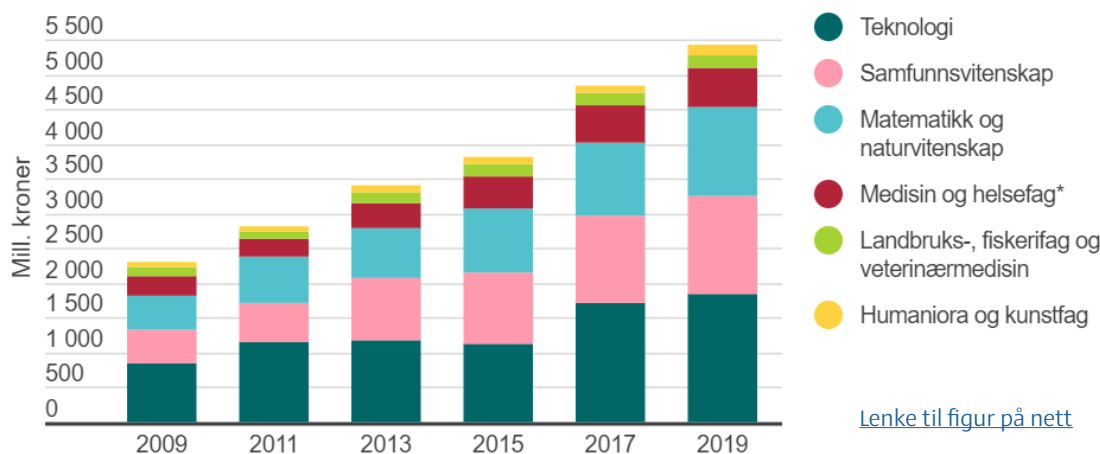
av FoU-aktiviteten har næringsrelevans.

Figur 1 FoU med næringsrelevans ved lærestedene etter fagområde, mill. kroner (driftsutgifter til FoU, løpende priser). 2009–2019.



TEKNOLOGI

er fagområdet som oppgir mest næringsrelevant FoU.



* Ikke medregnet helseforetak med universitetssykehusfunksjon.
Kilde: NIFU, FoU-statistikk

[Lenke til figur på nett](#)

forskning, altså forskning som primært er rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser (jf. [OECDs Frascati-manual](#)), i større grad anser sin FoU som næringsrelevant. Figur 2 viser at andelen FoU med næringsrelevans (heltrukken linje) og andelen anvendt forskning av total FoU (stiplet linje) per fagområde svært ofte følger hverandre. Mønsteret er særlig tydelig for teknologi (blågrønn), LFV (grønn) og mat-nat (lys blå) – se sirklene i figuren. Også humaniora følger i stor grad mønsteret, riktignok med langt lavere andeler både næringsrelevans og anvendt forskning.

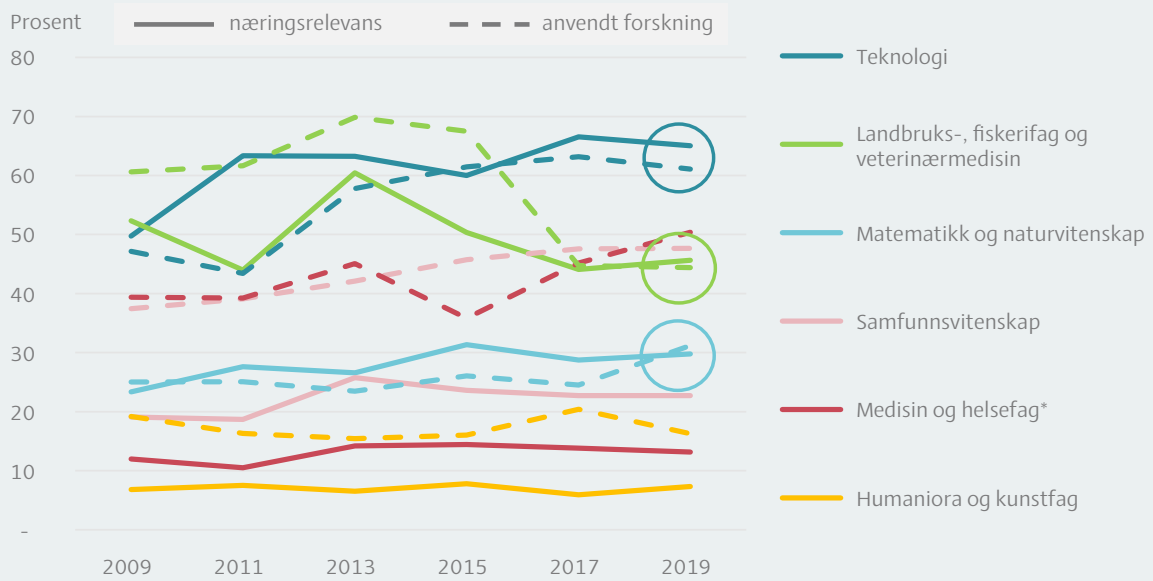
De to fagområdene medisin og helsefag og samfunnsvitenskap bryter derimot med mønsteret; der er andelen anvendt forskning langt høyere enn andelen næringsrelevant FoU. Dette kan vi forklare med de iboende karakteristikkene ved fagområdene. En stor del av den medisinske forskningen er rettet mot bestemte praktiske formål som for eksempel diagnostikk eller behandling, men dette skjer i liten grad innenfor næringslivet. Tallene vi viser omfatter dessuten bare FoU ved lærestedene. En kan tenke seg at medisinsk FoU ved helseforetak, eller i næringslivet, ville ha en langt høyere grad av næringsrelevans. Også innenfor samfunnsvitenskap omhandler en høy

andel av forskningsaktiviteten anvendte formål som problemløsning, metodeutvikling eller systemer, men dette fagområdet er også i større grad rettet mot offentlig sektor enn næringslivet.

Høyest andel næringsrelevant FoU ved de vitenskapelige høyskolene

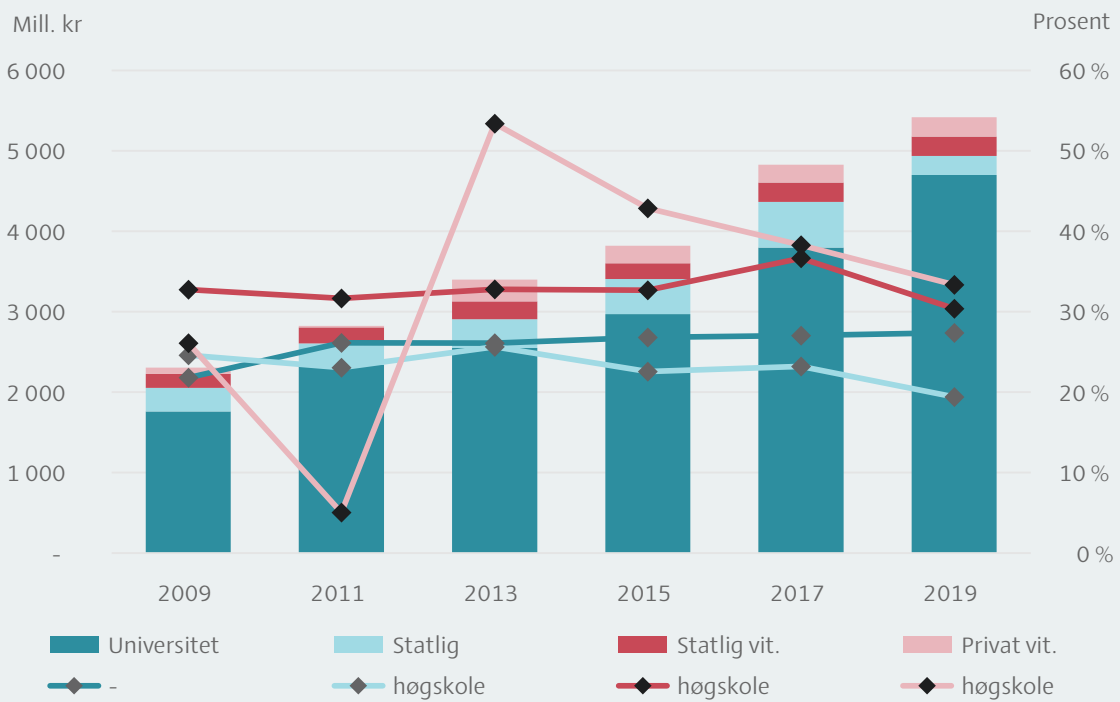
Det er de vitenskapelige høyskolene som oppgir høyest andel næringsrelevans av sin FoU-aktivitet. Figur 3 viser oppgitt næringsrelevant FoU i absolutte beløp (stolper) og som andel av driftsutgifter til FoU (linjer) ved de ulike lærestedstypene. De lave tallene for de private vitenskapelige høyskolene i 2011 skyldes at det ikke er registrert næringsrelevans ved Handelshøgskolen BI dette året. Dette illustrerer at disse tallene er sensitive for endringer i rapporteringen. Andelen næringsrelevans falt imidlertid i 2019 ved både de statlige og de private vitenskapelige høyskolene. I beløp er det likevel universitetene som utfører mest næringsrelevant FoU, naturlig nok fordi universitetene står for størstedelen av driftsutgiftene til FoU i sektoren (universitetssykehus ikke medregnet).

Figur 2 Andel FoU med næringsrelevans og andel anvendt forskning av driftsutgifter til FoU ved lærestedene, etter fagområde. Prosent. 2009–2019.



* Ikke medregnet helseforetak med universitetssykehusfunksjon.
Kilde: NIFU, FoU-statistikk

Figur 3 Næringsrelevant FoU etter lærestedstype. Mill. kr og andel av driftsutgifter til FoU. 2009–2019.



Kilde: NIFU, FoU-statistikk

NTNU oppgir mest næringsrelevans

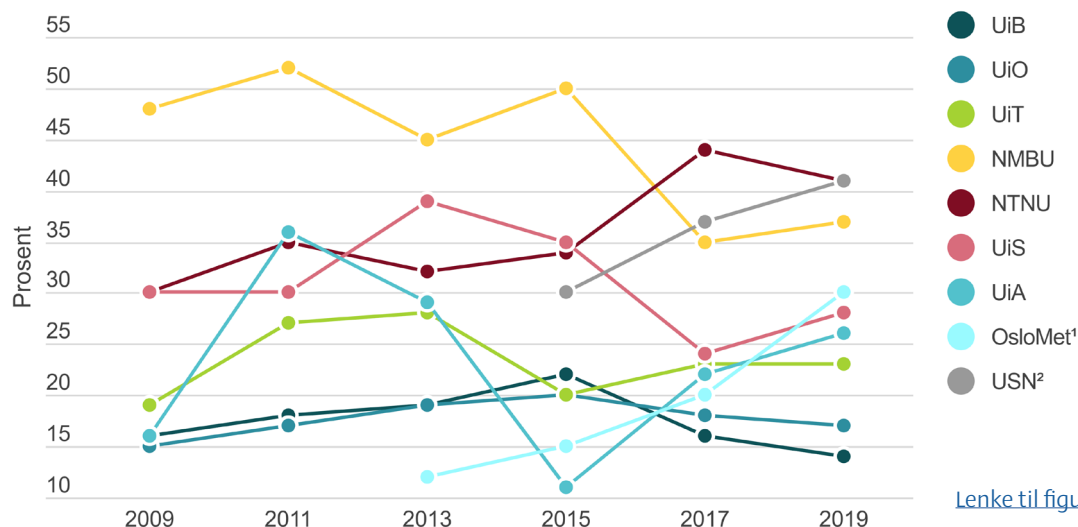
I 2019 var andelen næringsrelevant FoU 41 prosent ved både NTNU og Universitetet i Sørøst-Norge (USN), se figur 4. Flere læresteder har gjennomgått fusjoner og strukturendringer de siste årene. Ved NTNU lå andelen næringsrelevant FoU på mellom 30 og 35 prosent fra den første målingen i 2009, før et kraftig hopp på 10 prosentpoeng til 44 prosent i 2017. Dette var samtidig med at de tre høyskolene i henholdsvis Gjøvik, Sør-Trøndelag og Ålesund ble fusjonert inn i universitetet, og særlig Høgskolen i Ålesund hadde i årene før rapportert mye næringsrelevant FoU (nærmere 90 prosent). FoU-aktiviteten ved disse enhetene er imidlertid ikke stor nok til å gi nevneverdig utslag på andelen næringsrelevans for det nye sammenslåtte NTNU. Tallene forteller ikke om den endrede strukturen har

påvirket FoU-aktiviteten, eller om det skyldes at enhetene tolker næringsrelevans på en annen måte når de rapporterer.

USN er på sin side et ungt universitet, etablert i 2018 som en videreføring av høyskolene i Buskerud, Telemark og Vestfold (først fusjonert til Høgskolen i Sørøst-Norge). Alle de tre høyskolene hadde høyere andel næringsrelevant FoU enn gjennomsnittet i årene før sammenslåingen. I figuren viser vi tall for det sammenslåtte lærestedet fra og med 2015.

Lærestedet med tredje høyest andel næringsrelevant FoU er Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), med 37 prosent i 2019. Som figuren viser var andelen langt høyere, mellom 45 og 55 prosent av FoU-aktiviteten, i den første delen av perioden.

Figur 4 Andel FoU med næringsrelevans ved universitetene. Prosent. 2009–2019.



[Lenke til figur på nett](#)

* Høgskolen i Oslo og Akershus 2011–2017, OsloMet – storbyuniversitetet fra 2018.

** Høgskolen i Sørøst-Norge 2016–2017, Universitetet i Sørøst-Norge fra 2018.

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

NIFU

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in Innovation, Research and Education

NIFU er et uavhengig samfunnsvitenskapelig forskningsinstitutt som tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning til offentlig og privat sektor. Forskningen omfatter hele det kunnskapspolitiske området – fra grunnopplæring, via høyere utdanning til forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i arbeidslivet.

NIFU

PB 2815 Tøyen, NO-0608 Oslo
www.nifu.no | post@nifu.no

Les mer om FoU-aktiviteten i universitets- og høyskolesektoren i [Indikatorrapporten](#).